

Bán ngôi nhà cũ

Bình-nguyên Lộc

La Gi là một làng xa của tỉnh Bình thuận. Tuy ở nơi đèo heo hút gió, nhưng làng trù mật vô cùng và có thể bảo đó là một làng to trong những làng to nhất miền Trung và miền Nam, to về mặt kinh tế chứ không phải về mặt đất ruộng đâu. Làng gồm nhiều nhà ngói lâu đời khá đồ sộ, kiến trúc với tất cả tỉ mỉ và tinh xảo của kỹ thuật Việt nam. Nhà bà Hai Ngọt là một trong những ngôi nhà loại đó. Tuy nhiên, ngôi nhà ấy trông như là nhà vô chủ vì nó mang vẻ hoang phế nhiều năm rồi. Nhà to, sân rộng, vậy mà bà Hai chỉ có một mình với sáu mươi lăm tuổi trên đầu, nên mỗi ngày lo hai bận bếp núc, bà đã mệt ngất ngư, không buồn săn sóc vườn tược nữa.

Nhà đóng cửa kín mít suốt ngày, từ tháng này tới năm khác, cây vườn chết đi không được trồng cây khác thay thế mà cây đã lão hết rồi hồi ông Hai Ngọt qua đời, cách đây mười năm, nên mỗi năm lại có một vài cây tàn rụi, mãi cho tới bây giờ thì vườn đã trống trơn.

Vườn trồng phía trên, nhưng ở dưới đất lại rậm rì những cỏ dại, nhiều khoản đất cỏ chổi mọc lên cao tới đầu người lớn và vài cây da, vài cây sao, tức loại dại thọ, mà mầm do đâu đưa tới không rõ, đã được ba, bốn tuổi rồi.

Cái đà này mà cứ tiến mãi theo cái nhịp ấy thì vài năm nữa vườn sẽ "lại" rùng.

Bà Hai Ngọt chỉ có một đứa con gái thôi, lấy chồng hai năm trước khi ông Hai qua đời, bà bắt rể nhưng hai vợ chồng anh Dụi ấy bỏ nhà đi tìm sanh kế ở Sài gòn nên sự suy sụp của gia đình này kể như là một tang thương đột ngột sau khi họ ra đi.

Bà Hai không đủ sức lực cũng không tiền thuê, mướn, người sửa sang vườn tược, bà lại hiu quạnh quá nên buồn chán rồi bỏ liêu. Người ta đồn nhà đó có ma, và trẻ con đi ngang qua nhà giữa ban ngày, cũng nắm tay lại rồi đâm đầu chạy như bị ai rượt.

Cả năm, vợ chồng chị Dụi mới về quê một lần vào dịp Tết, nhưng họ không thành công ở thủ đô, nghèo vẫn nghèo hoài, nên không giúp bà mẹ suy sụp của họ được đồng nào để bà thuê người chăm nom nhà cửa, vườn trước, sân sau.

Thình lình trưa thứ Bảy tuần đó, vợ chồng chị Dụi dẫn hết con cái về thăm Ngoại, y như là về quê ăn Tết vậy.

Bà Hai Ngọt nựng cháu một hơi rồi chạy lo cơm nước, mối lo lắng lớn và độc nhất của các bà cụ khi có con cháu về.

Chị Dụi theo mẹ xuống bếp, vừa giúp mẹ, vừa hỏi:

- Má có biết rằng nhà nước đã lập ra một tỉnh mới ở đây hay không?
- Vậy hả? Không, tao không biết. Nhưng lập ở đâu?
- Đất này thuộc tỉnh Bình thuận, nhưng từ nay sẽ cắt ra, biệt lập, đặt tên là tỉnh Bình tuy.

- Vậy à?
- Làng mình sẽ được lấy làm tỉnh lỵ.
- Vậy hả?
- Má có thấy gì hay không?
- Không!
- Người ta sẽ cất tỉnh đường ở đây, cất trường học lớn, nhà thương to và nhiều nhà, nhiều sở khác nữa.
- Ủ, chắc là như vậy.
- Công chức sẽ đổi về đây đông đảo, và mọi cuộc làm ăn, buôn bán sẽ thịnh vượng.
- Ủ.
- Má cũng chưa thấy gì hả?
- Thì mây đã nói rồi.
- Con nói chưa hết. Đất, nhà ở đây sẽ lên giá.
- Ủ, phải.
- Chẳng những lên giá mà còn dễ bán nữa, chớ từ trước tới giờ, có muốn bán cũng không ma nào mua.
- À há!
- Con tính như vậy: Chúng con làm công hoai và cứ tay làm hàm nhai, không hề dư được đồng xu dính túi. Chỉ có buôn bán mới mong khá lên được. Ba nó đã thạo nghề sửa xe gắn máy lắm rồi, giờ mà lập một tiệm sơn và sửa xe gắn máy và bán đồ phụ tùng lật vật ở chợ Hòa hưng thì sự làm giàu nắm chắc trong tay.
- Tao cũng vái trời cho vợ chồng bầy khá lên!
- Mà muốn được như vậy phải có vốn.
- Ủ.
- Má ở đây một mình hiu quạnh lắm, rùi đau ốm, ai nuôi dưỡng má. Má lên trên, ở với vợ chồng con tốt hơn.
- Ý ! tao không đi đâu!
- Không đi thì làm sao bán cái nhà này?

Bà Hai Ngọt há miệng, trố mắt nhìn con:

- Bán nhà. Mây nói chơi sao chớ? Nhà của Ông Bà để lại, giữ đã mấy đời rồi, bán để họ cười cho mà thú cái đầu.

Chi Dụi cười ngất rồi nói:

- Tại ở đây nhà quê, còn nghĩ theo xưa, chớ ở thành phố thì người ta bán nhà như là bán một con gà vậy.
- Không, tao thương mến căn nhà này lắm, thương mến luôn xã này. Tao chỉ muốn ở đây và sống gỏi nạc, thác gỏi xương ở đây thôi.
- Sài gòn vui lắm, má à! Còn ngày sau, má trăm tuổi già rồi, con chở về đây dễ dàng. Giàu có rồi thì muốn gì lại không được!
- Tao không ham vui. Tao chỉ thương mến quê hương thôi. Đi, tao nhớ gốc cây đa đằng miếu, tao nhớ con rạch sau nhà, tao nhớ... tao nhớ đến cái mùi đất ở đây... Không, tao không đi đâu hết. Tao cũng không bán nhà được. Tao có thể bán để cho tụi bầy tiền, rồi cất chòi tranh mà ở nhưng tao thương nhà này lắm. Quen mắt quá

đi rồi, cái thêm rêu phủ cũng quen, tấm vách bỏ kho mọt gậm cũng quen, tao nghe như là cha mày còn vô ra đầu đây. Không...

- Má tính vậy thì làm sao vợ chồng con làm ăn được?

- Tụi bây rần mà tiện tặn.

- Má cứ tưởng! Làm công thì suốt đời chỉ đủ ăn.

Chị Dụi khóc rấm rứt nhưng bà Hai Ngọt vẫn không nao núng.

Cái tin mà con bà cho bà hay quả đúng y như vậy. Con bà đi độ một tháng thì thiên hạ kéo đến xây cất lằng xằng. Làng xóm trở nên náo nhiệt, rộn rịp lạ kỳ, khác hẳn với cảnh ử rữ của một làng hẻo lánh từ mấy trăm năm nay. Và người lạ đầu từ xứ xa tới mua đất, mua nhà một cách khùng khiếp.

Khùng khiếp là như thế này: ông X với bà X đang ở một ngôi nhà tổ phụ xưa hàng trăm năm mà ông bà thương mến nó y như bà Hai Ngọt đã thương mến nhà bà. Thế mà mới đầu hôm sớm mai, ông X bỗng bán ngôi nhà thân yêu đó y như là bán một con gà. Nhà đất giá đáng chừng năm chục ngàn, thế mà họ trả một tiếng hai trăm ngàn, thì còn lòng tham nào mà không bị lung lay chớ?

Khùng khiếp là ở chỗ đó. Không khéo rồi cái dịch bán nhà như bán gà, dịch của dân thủ đô truyền lây tới đây, sẽ đuổi các cụ ra chòi mà ở hết. Và khùng khiếp hơn nữa là bọn mua nhà, mua xong phá bỏ ngay, cất nhà gạch lên liền. Cái chơn trời quen thuộc, như thế, bị hủy diệt lần lần. Nếu nhà chỉ đổi chủ thì còn đỡ khổ phần nào, và chỉ có kẻ bán nhà mới buồn, đàng này đến cả toàn dân làng đều phải lạc hướng bởi gương mặt của làng họ biến đổi kỳ dị, họ hết nhận ra quê hương thân yêu cổ kính nữa, họ đau xót không biết bao nhiêu.

Thế rồi vợ chồng chị Dụi lại về. Lần này chị khóc lóc nhiều hơn và sốt ruột. Chị bảo đây là dịp may ngàn năm một thuở, không bán thì ngày kia, ai nấy đều có nhà, có đất đủ rồi, không ai thêm mua nữa, nhà đất này sẽ mất giá ngay. Chị khoe cảnh Sài Gòn, khoe hát cải lương, khoe vườn thảo cầm, khoe đèn màu, khoe ca lâu, mì cháo, trái cây ngoại quốc, ôi thôi đủ thú của ngon vật lạ! Bà Hai Ngọt cứ bịt tai lại không thèm nghe.

Tuần nào chị Dụi cũng về, vì cuộc xê dịch dễ dàng bởi xe đò Sài Gòn - La gi chạy trực tiếp.

Phản ứng của bà Hai Ngọt khiến chị Dụi ngao ngán vô cùng. Bà ráng sức già, làm cỏ miếng vườn sạch trơn rồ trồng bông trồng kiếng, trồng rau trồng cải, và trồng cả những cây ăn trái mà chỉ có cháu ngoại bà mới mong hưởng được thôi, như mít, như xoài chẳng hạn.

Không tuần nào mà chị Dụi không chứng kiến cảnh biến đổi nơi ngôi nhà tổ phụ của chị và sanh khí đã trở lại như hồi cha chị còn sanh tiền. Bà Hai Ngọt ngậm nói rõ to lên: "Tao quyết bám níu vào đất này, nhứt định bỏ xương ở đây, không ai xô đẩy tao đi đâu được hết".

Người ta bảo chị Dụi đã chuộc bùa ngải để mê hoặc mẹ chị. Có lẽ đúng như thế chẳng? Vì bà cụ đã cả quyết như vậy, nhưng ngày kia, người ta lại thấy nơi cửa ngõ nhà ấy có treo một tấm bảng trên viết mấy hàng chữ như vậy:

NHÀ BÁN
luôn đất
Mua xong giao liền

Bọn đầu cơ xa lạ cứ còn mua đất, còn phá nhà cũ, còn xây cất nhà mới. Tuy nhiên ngôi nhà của bà Hai Ngọt cứ trơ trơ cùng tuế nguyệt, bởi ai hỏi bà cũng đòi tới sáu trăm ngàn, khiến họ le luói rồi bỏ đi.

Bà bị con gái mè nheo mãi đến nhức tai, nhức óc, treo bảng để bịt cho nó câm mồm lại để bà được yên thân, nhưng quyết tâm âm thầm thọc gậy vào bánh xe.

Việc kiến thiết tỉnh lỵ Bình tuy cứ rầm rộ tiến hành và chị Dụi cứ sốt ruột vì ngôi nhà tổ phụ của chị sao mà giống như một cô gái vô duyên không ma nào thèm đi hỏi hết.

Thình lình, đùng một cái, vì lý do quân sự, hay chính trị, hay kinh tế hay gì không rõ, chánh quyền quyết định bỏ chương trình cũ, dời tỉnh lỵ lên rừng, cách làng độ năm sáu cây số, khoét rừng để xây cất dinh thự khác. Bao nhiêu người đầu cơ đều bị viết vị hết ráo và đây đó, người ta thấy những tấm bảng rao nhà cho thuê, cảnh không bao giờ xảy ra ở thôn quê cả.

Vợ chồng chị Dụi về làng để thăm chừng tin tức, hay tin này thì dậm chơn, kêu trời rồi than khóc cho mộng làm giàu của anh chị bỗng dưng tiêu tan thành mây khói.

- Trời bất dung gian đảng, bà Hai cười bằng cái miệng móm xòm và nói như thế, hôn ông bà, ông vãi nhà này linh thiêng lắm nên xui khiến nhà nước đổi ý, mà cứu vãn cái nhà này.